

Til Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Deres ref.: V-0971

Vår ref.: 35/AGB

Oslo, 31. oktober 2014

Høringsuttalelse til Staten og Den norske kirke – et tydelig skille

Innledning

Det er med stor glede at vi ser Kulturdepartementet tar tak for å få et tydeligere skille mellom staten og Den norske kirke (Dnk). Humanistisk Ungdom har alltid kjempet for likestilling og likebehandling av alle tros- og livssynssamfunn, og mener Den norske kirke må bli selvstendig og fri til å styre seg selv, og at staten skal bli uavhengig og likebeholdende.

Dermed er vi samtidig skuffet over at Kulturdepartementet ikke går lenger for å sikre et reelt tydelig skille, både ved å beholde unødvendige statlige lover og styringer av DNK, og ved å innføre nye tiltak og lover som knytter staten og kirken tettere sammen.

Humanistisk Ungdom ønsker å uttrykke sin tilslutning til høringsuttalelsen sendt inn av Human-Etisk Forbund. Samtidig ønsker vi å sende inn noen egne synspunkter.

Vi vil i denne sammenheng trekke frem et utvalg av de problematiske tiltakene regjeringen har foreslått eller startet arbeidet med å gjennomføre, men som i stor grad er utelatt fra utvalgets høringsnotat eller er i strid med utvalgets forslag.

Den største utfordringen for å oppnå et tydelig skille mellom stat og kirke ligger ikke i manglende utredninger eller svake forslag fra utvalget, men i politiske forslag som står i kontrast til det uttalte målet om «et tydelig skille», også fra partier som har uttalt seg positive til målet. Av den grunn har vi valgt å trekke frem tre saker vi opplever som essensielle for at regjeringen skal bidra til at samfunnet beveger seg i en retning som er i tråd med ønsket om en uavhengig og selvstendig kirke, og en uavhengig og likebeholdende stat.

Grunnloven

En åpen og inkluderende grunnlov

Etter Kirkeforliket i 2012 har ikke Norge en offisiell statsreligion lenger, men en statsfinansiert folkekirke og et statsoverhode uten religionsfrihet. Dette ble innført gjennom endringer i grunnloven, for å gi et klart og tydelig skille mellom stat og tros- og livssynssamfunn. Likevel er Grunnloven ikke et tros- og livssynsnøytralt dokument.

Vi er skuffet over at utvalget ikke har vurdert tiltak og endringer i Grunnloven i prosessen med å skape det nevnte tydelige skillet. Humanistisk Ungdom reagerer samtidig på at forslagene som ligger til votering, som vil bidra til å tydeliggjøre skillet mellom stat og kirke, ikke ser ut til å bli vedtatt, grunnet regjeringspartienes stemmer.

Den mest grunnleggende måten å lage et tydelig skille mellom staten og Den norske kirke er nettopp å endre grunnloven, slik at landets grunnleggende lovdokument ikke forfordeler, men heller likestiller Norges mange tros- og livssynssamfunn.

Forslag til tiltak

- Humanistisk Ungdom oppfordrer regjeringen til å gå inn for endringer i Grunnlovens paragraf 2, i tråd med forslag 12:24 fra representantene Hallgeir H. Langeland og Rannveig Kvifte Andresen.
- Humanistisk Ungdom oppfordrer regjeringen til å gå inn for å stryke Grunnlovens paragraf og endre Grunnlovens paragraf 16, i tråd med forslag 12:8 fra representantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden.
- Humanistisk Ungdom ønsker at regjeringen evt. skal vurdere nye endringsforslag til Grunnloven ved neste mulighet, som vil ivareta intensjonene i de overnevnte forslagene.

Kirkeloven

Kirkens særlov

Som eneste tros- og livssynssamfunn i Norge har Dnk en egen statliggitt lov, kun for dem. Lovens bakgrunn finnes i Grunnlovens paragraf 16, som sier at «nærmere bestemmelser om Kirkens ordning fastsettes ved Lov». Som nevnt ovenfor, ønsker vi endringer i denne paragrafen, for å ha en fullverdig likestilling mellom alle tros- og livssynssamfunn.

Loven gir Dnk en særposisjon i Norge. Denne posisjonen forsvares normalt i den norske kulturarven og kirkens lange tradisjon. Likevel rettferdiggjør ikke dette at staten skal ha egne reguleringer for bare Dnk i dagens Norge, på tross av et uttalt ønske om å likestille landets mange tros- og livssynssamfunn. Spesielt problematisk er kirkens forrang gjennom den automatiske tilhørighetsordningen.

Samtidig som Kirkeloven sikrer Dnk en unik posisjon, er den også en byrde for Dnk. Dnk skal per Kirkeforliket få økt selvstyret, men blir fortsatt i stor grad styrt gjennom det norske lovverket. Det vil derfor også være i Dnks interesse at Kirkeloven oppheves, slik at den kan organisere seg og driftes slik den selv ønsker, som et selvstendig trossamfunn på linje med andre.

Humanistisk Ungdom ønsker på dette grunnlaget at «Lov om Den norske kirke» (kirkeloven) oppheves og erstattes med en felles lov for alle tros- og livssynssamfunn som sikrer disse likeverdige rettigheter.

Forslag til tiltak

- Humanistisk Ungdom oppfordrer regjeringen til å erstatte kirkeloven med en felles lov for alle tros- og livssynssamfunn, med felles bestemmelser
- Subsidiært oppfordrer Humanistisk Ungdom regjeringen til å gi Dnk større autonomi, i tråd med forslagene sendt inn fra Human-Etisk Forbund.

KRLE

En mindre inkluderende skole

I 2007 ble den norske skolen felt for brudd på menneskerettighetene grunnet problematiske sider ved religionsfaget, KRL, i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg. Det er med stor skuffelse vi ser at regjeringen nå foreslår å gjeninnføre en rekke av de problemene i form av forslaget om KRLE som bidro til rettskjennelsen i 2007.

Å gi en religion forrang er i seg selv ekstremt problematisk, og det blir ikke mindre vanskelig når dette bidrar til stor uklarhet om skillet mellom staten og Den norske kirke. De foreslåtte endringene har ikke faglig begrunnelse, og er kun et politisk forslag som er på tvers av det uttalte ønsket om et tydeligere skille mellom stat og trossamfunn.

Humanistisk Ungdom ønsker seg en inkluderende skole for alle, hvor barn og unge av alle livssyn kan oppleve seg respektert og der det er rom for meningsutveksling og dialog. Ved å gjøre kristendommen overrepresentert blir det mindre rom for andre faglige deler, som vil gå utover kvaliteten og nettopp dialogmulighetene. Man får en faglig virkelighet hvor kristendommen vil bli brukt som utgangspunktet alt annet vurderes ut fra heller enn at den vurderes på lik linje som andre livssyn. Dette, i tillegg til et helhetsinntrykk gjennom andre særordninger som skolegudstjenester og konfirmasjon i skoletiden, gir elever i norsk skole et inntrykk av at kristendom representerer et «vi», og alt annet blir et «de andre».

Humanistisk Ungdom oppfordrer regjeringen til å trekke forslaget om innføring av KRLE, hvor «omtrent halvparten» skal være kristendomsundervisning, og heller prioritere andre tiltak som vil kunne bidra til at elever lærer om mangfoldet av livssyn, møter disse gjennom toleranse og dialog og ikke minst kan utforske sin egen verdensoppfattelse uten føringer fra staten. Som Strasbourgdommen sier, må undervisningen være «objektiv, kritisk og pluralistisk».

Forslag til tiltak

- Humanistisk Ungdom oppfordrer regjeringen til å trekke forslaget om KRLE.
- Humanistisk Ungdom oppfordrer regjeringen til å utarbeide forslag for skolen, og religionsfaget, som kan bidra til dialog, toleranse og kritisk tenkning.

Avsluttende kommentarer

Humanistisk Ungdom ser positivt på at det fra regjeringens side er et ønske om et tydeligere skille mellom stat og kirke, og ser mange positive forslag og innspill i utvalgets høringsnotat. Likevel er det skuffende at de store og overordnede utfordringene ikke blir vurdert av utvalget, spesielt med tanke på den symboleffekten både Grunnloven og kirkeloven har når den forfordeler et trossamfunn fremfor andre.

Samtidig er det et massivt steg i feil retning når regjeringen foreslår å føre religionsundervisningen i Norge flere tiår bakover i tid, og det er bekymringsverdig at det på et plan er et uttalt ønske om et tydelig skille mellom stat og kirke og på et annet plan foreslås politiske tiltak som er fullstendig motsatte av dette ønsket.

Humanistisk Ungdom håper disse innspillene, selv om de til en viss grad er på siden av utvalgets høringsnotat, tas til etterretning og blir med i en videre prosess for et livssynsåpent og rettferdig samfunn.

Vennlig hilsen,

Anders Garbom Backe
Leder Humanistisk Ungdom

Joakim Damsgaard
Nestleder Humanistisk Ungdom